

PIPA-ZSOMBOLY

Készítette: Mészáros Ferenc

AZONOSÍTÁS:

-kataszteri terület:	4413
-név:	Pipa-zsomboly
-szinoníma:	Pipás-barlang
-megye:	Veszprém megye
-település:	ZIRC
-tájegység:	Bakony

LOKALIZÁLÁS (lásd. Helyszín vázlat)

A barlang ZIRC-től északra található, 408 m tengerszintfeletti magasságban, a Pintér-hegy északkeleti nyúlványán, a kardosréti temető közelében. A zsomboly töbrő alján nyílik, enyhén lejtő hegyoldalban. A töbrőhöz nem vezet árok, vízgyűjtőterülete gyakorlatilag nincs, tipikus zsomboly.

Legegyszerűbben a zirci szennyvíztisztító teleptől kiindulva közelíthető meg. A szennyvíztisztító Zircen az Alkotmány utca legvégén található, a Cuha patak partján. A telep kapuja előtt balra kell fordulni és bemenni az erdőbe. Itt az erdő szélével párhuzamos úton Kardosrét irányába (É) kell menni kb. 200 m-t. Aztán balra az első leágazásnál letérni és az utat követve 250 m múlva elérjük a zsomboly 8x7 m-es töbrét. A bejárat közvetlen közelében van 3 idősebb bükkfa, amelyek kiemelkednek az erdő lombkoronájának színéből. A térszín erdei talajjal borított, néhány helyen szálkőkibúvással. A töbrőben szintén szálkőkibúvás látható, az évek folyamán rengeteg fa lett beleszórva, amelyek mintegy tetőt képeznek a bejárat fölött.

Közelében még három karsztobjektum található. A közelebbi (15 m-re északra) egy kisebb töbrő, melyből egy 4 m mély függőleges hasadék akna indul szálkőben lefelé. Ez Kispipa néven ismeretes és valószínűleg a zsomboly Nagy-termével van kapcsolatban. (a Helyszín vázlaton P2-vel jelölve)

A második a bejáratától délkeleti irányban 65 m-re található. Ennek a töbrőre nagyobb (10x12 m) és mélyebb, mint a Pipa-zsombolyé, mélypontján szálkőkibúvás látható, amely alatt egy 8 m mély erősen széndioxidos barlangakna van. Végpontján a kövek kb. 10-15 m-t esnek a járhatatlanul szűk hasadékban. Ezt a töbrőt az Acheron Csoport kataszterezte Kardosréti berogyás néven. (a Helyszín vázlaton P1-gyel jelölve)

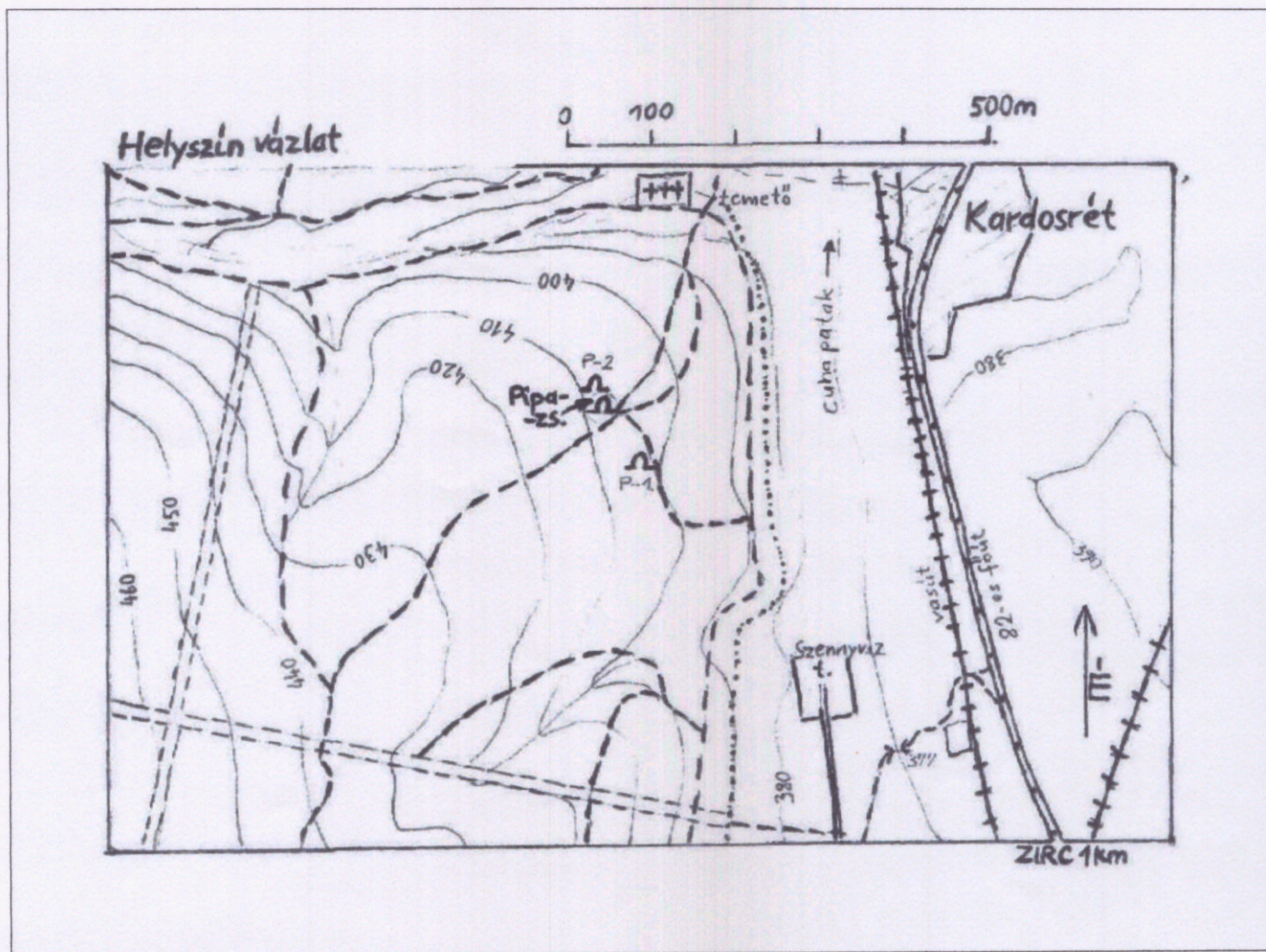
A harmadik objektum P1-től 25 m-re délnyugatra van, jelentéktelen, sekély töbrőcske. (a Helyszín vázlaton nincs jelölve)

A barlang feltárásának és kutatásának rövid története

A barlangba rövid bontás után Révész Ferenc jut be 1985-ben. A bontás során egy törött cseréppipára lel, ez a barlang névadója. A felszín közeli nagy omladék átvizsgálása és kisebb bontások, tágítások után ő és Mészáros Ferenc lejut 35 m-ig.

Az Alba Regia Barlangkutató Csoport dokumentációs céllal megtekinti a barlangot, melynek során a –20-as szinten egy nagyobb omlás történik, de szerencsére senki sem sérül meg komolyabban. 1985-ös évkönyvükben beszámolnak a feltárásról. Gyebnár János egy szűk, járhatatlan ablakot vesz észre –17 m-en, amely mögött egy nagyobb terem látszik. Véséssel kitágítják a bebújót és felfedezik a barlang legnagyobb termét a Nagy-termet. A terem mélypontjáról indított bontás nem jutott új akna rendszerbe, hanem rövid úton visszacsatlakozott a már ismert járatba, közvetlenül az említett nagy omlás alá. Ezáltal ez a különösen veszélyes hely kikerülhetővé vált.

A végponton lefelé próbálnak bontani a hasadék alját kitöltő omladékban, nem sok eredménnyel. Vászón Sándor inkább felfelé próbálkozik az omladék tetején és sikerrel átjut rajta és lejjebb mehet öt méterrel. Ezen a végponton sem hoz eredményt az álfenékben lefelé haladó bontás, viszont megközelítőleg vízszintesen az álfenék tetején előre lehet haladni kb. 10 m-t. Ezen a helyen megnyílik lefelé az „út”, de olyannyira szűk a hasadék, hogy minden próbálkozás után a kutatót úgy kell kisegíteni belőle.

Helyszín vázlat

Aztán sok idő múlva, 1999 tavaszán egy túrázás alkalmával (résztevők: Németh Róbert, Romhányi Balázs, Mészáros Ferenc) megpróbálkozom az átpréseléssel. Sikerrel járok és bejutok a hasadék folytatásába, melynek alját és falait bevonatszerű iszap, sár borítja, az alja meredeken lejt az új végpont irányába. A végpont összeékelődött kővei között a bedobott kő még körülbelül 6 m-t esik lefelé.

Több próbálkozás is történt azóta a továbbjutásra de eredmény nélkül. Ennek oka a elsősorban a barlang omlásveszélyessége, mely többször megghiúsította a lejutást a végpontra.

A barlang hossza a felmérés és néhány szakasz megbecsülése alapján körülbelül 120 m.

Mélysége: 50 m.

Maximális horizontális kiterjedése kb. 25 m.

Befoglaló kőzete dachsteini típusú alsójúra mészkő.

A barlang természetesen posztgenetikus, kialakulását a tektonika preformálta. Egymással párhuzamos, megközelítőleg 30° - 210° irányú hasadékok metén kémiai oldással és fizikai aprózódással kialakult üregrendszer. Ennek megfelelően meghatározó forma a párhuzamos falak és az omladék alkotta álfenek.

A barlang bejárat szakaszán a kintről behullott erdei talaj és nagy mennyiségű avar dominál. Lejjebb a talaj eltűnik és szinte kizárólag csak kőtörmelék láthatunk. Ezért érdekes a végpont

környékén ismét megjelenő nagy mennyiségű lösz, agyag. Ez felveti a lehetőségét annak, hogy ez az anyag egy más, eddig ismeretlen úton került ide.

Sajnos a barlangban roppant mennyiségű omladék halmozódott föl, olyannyira hogy sok helyen nem lehet szálkővet megállapítani. Emiatt nagyfokú omlásveszéllyel kell számolni szinte az egész zsombolyban, eltekintve néhány kevésbé veszélyes helytől, mint a Nagy-terem vagy a végpont környéke.

A barlang képződményekben szegény. A bejárat szaksz rövid vízszintes részét gyönyörű borsókővek díszítik néhány kisebb cseppkövel, cseppkölefolyással. Kisebb – néhány centiméteres cseppköveket a mélyebben lévő részekben is megfigyelhetünk. A Nagy-terem egy magasan lévő, rendkívül nehezen megközelíthető helyén egy kő felületén nagyon érdekes borsószemnyi sorban álló, kis gömbszerű kristályok? láthatók, melyek a kő anyagánál sokkal sötétebb színűek. (Sajnos a fényképezővel nem tudtam feljutni oda.)

A barlang élővilágáról elmondható, hogy főleg a bejárat zónára korlátozódik. Denevéreket nem tudtam megfigyelni. Ennek egyik oka lehet, hogy nyár végén és ősszel a barlangban feldúsul a széndioxid kb. 3% körüli értékre. Viszont a tavaszi „feltáró” túránk alkalmával a végpontnál élénk kifelé húzó légáramlást tapasztaltunk és nyoma sem volt a légzést nehezítő széndioxidnak.

A Nagy-terem magasabb részein fátyolkát figyeltem meg és egy légy is volt, amelyről sajnos csak egy homályos képet tudtam készíteni. Ez is azt bizonyítja, hogy ez a rész nagyon megközelíti a felszínt. A zsomboly közelében található P2-vel jelölt töbör (melyben már egy négy méter mély kutatóakna van) valószínűleg a Nagy-terem egy felszínre nyíló kürtője. A térkép tanúsága szerint kb 5-6 m lehet a távolság a kettő között.

A bejárat közelében egy folton fehér színű gombatelepet találtam. Lehet, hogy ez még annak a kutya dögnek a következménye, amelyet 99-ben dobott valaki a bejárat nyílásába.

A barlang leírása

A bejárat szinte azonnal egy óriási kőtömbökből álló omladékba vezet, melyben többfelé vezetnek járatok. Egy rövid vízszintes mellékágban mér felfedezhető a hasadékirány, de alul és felül mindenütt omladék van. Innen egy 45 fokban lejtő szűk kúszójáratban mehetünk lejjebb, de sajnos az omladék nem szűnik meg. Itt egy technikás átbújás után már egy viszonylag biztonságos helyre kerülünk. Innen lefelé azonban a barlangra csak az életveszélyes a megfelelő jelző. A szálkő eltűnik és csak omladékot láthatunk körülöttünk. Itt már több omlás is volt. Ha mégis átjutunk ezen a szakaszon, akkor már a Nagy-terem bebújójánál vagyunk. Ha itt át kúszunk, akkor a Nagy –termen keresztül (amely tulajdonképpen két párhuzamos hasadék egymásba nyílása) folytathatjuk az utat lefelé. Ez a biztonságosabb útvonal, bár ez is omladékban halad. A nagy kővek között eljutunk a régi járatba és egy szűkületen átbújva lemászhatunk egy tágasabb aknába, ahol nincs omlásveszély. Ezután egy hasadék következik lefelé, melynek az alján egy kicsit felfelé kell mászni az omladék tetején. Észrevétlen nagyon veszélyes helyre érünk. Csak jobb oldalon van meg a szálkőfal, a bal teljes egészében omladék, amelyet nem tudni, mi tart. A lábunk alatt is megmozdulnak mázsányi kővek. Ha átértünk ezen a nyomasztó részen és lemásztunk a következő aknába, akkor kicsit biztonságban érezhetjük magunkat. Innen egy közel vízszintes kb. tíz méter hosszú szakasz következik, elég technikás rész. Ennek a végén van a bejárata a barlang végponti aknájának. Itt a csúszós, sáros falakra kell vigyázni.

A barlang teljes egészében járható kötéltechnikai felszerelés nélkül, néhány nehezebb mászás színesíti csak a túrát.

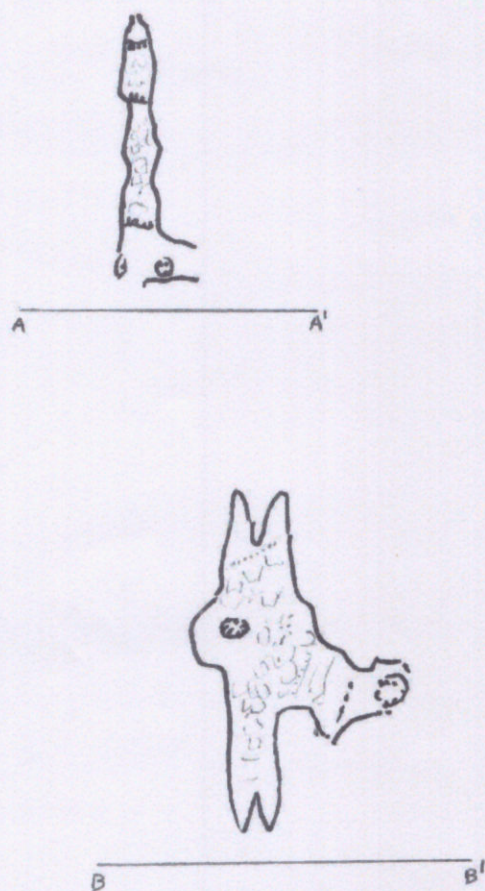
Veszélyessége miatt az évek folyamán nem sokan jártak benne, ma sem tartozik a kedvelt túracélpontok közé. Gyakorlatilag érintetlennek, illetve kis mértékben megváltoztatottnak lehet mondani.

Pipa-zsomboly

4413 kat. terület

Bakony-hg.

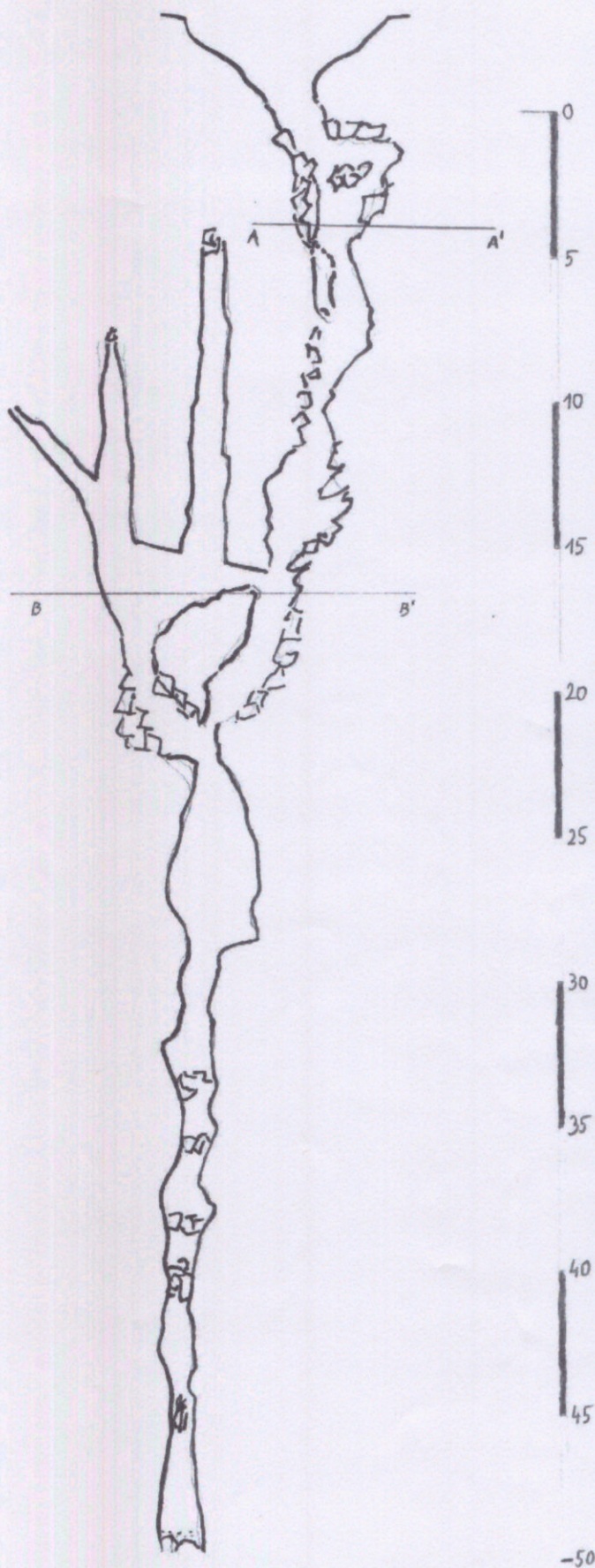
a nézet iránya: 210°

Felmérte: Vaskor János
Mészáros Gábor
Mészáros Ferenc

Szerkesztette: Mészáros Ferenc

2000 augusztus

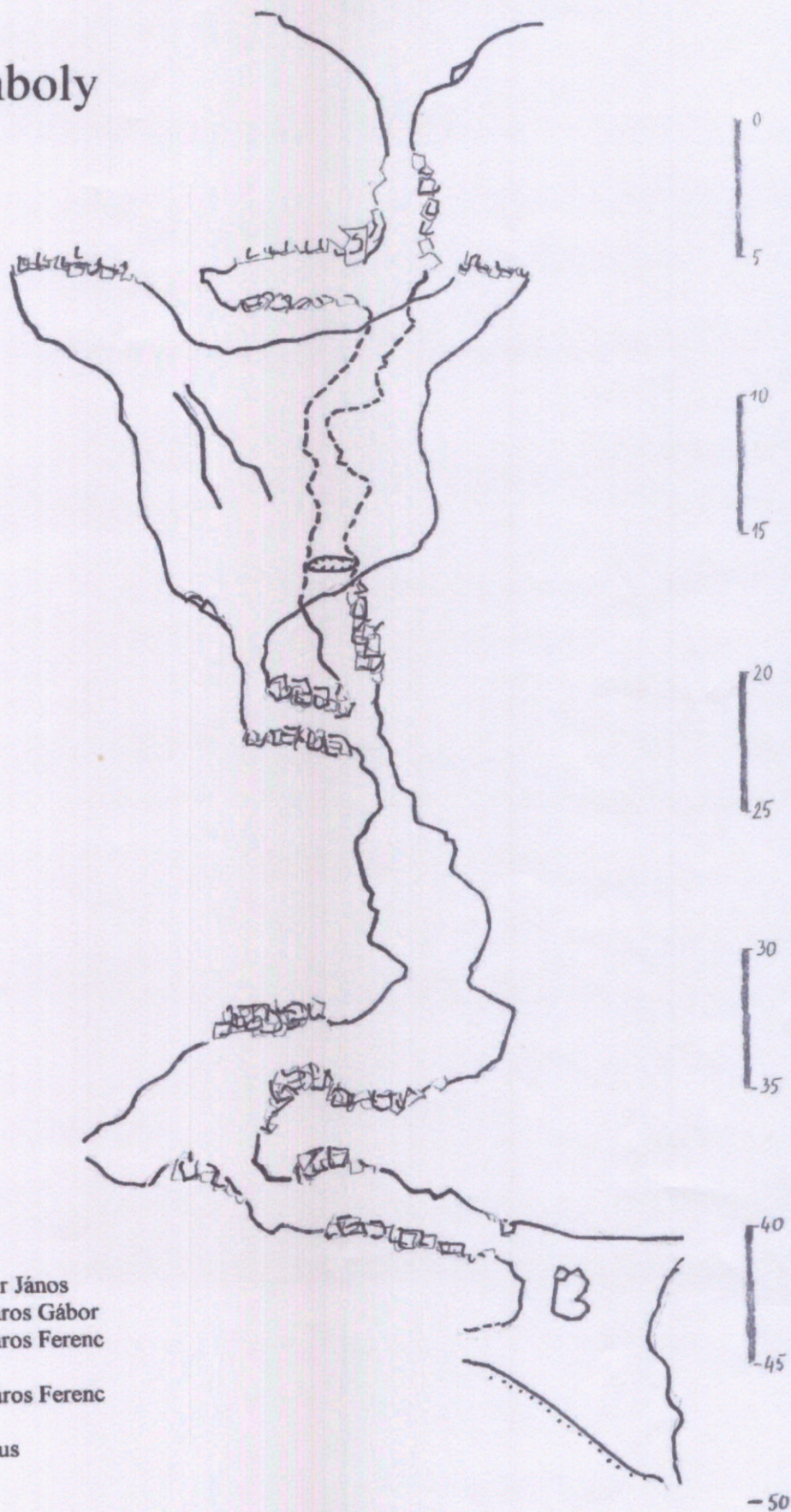

Pipa-zsomboly

4413 kat. terület

Bakony-hg.

a nézet iránya: 300°

Felmérte: Vaskor János
Mészáros Gábor
Mészáros Ferenc

Szerkesztette: Mészáros Ferenc

2000 augusztus

A P1-es (Kardosréti berogyás) bejárata

A P2-es töbör alján nyíló hasadékakna (-4 m)

A Pipa-zsomboly bejárata

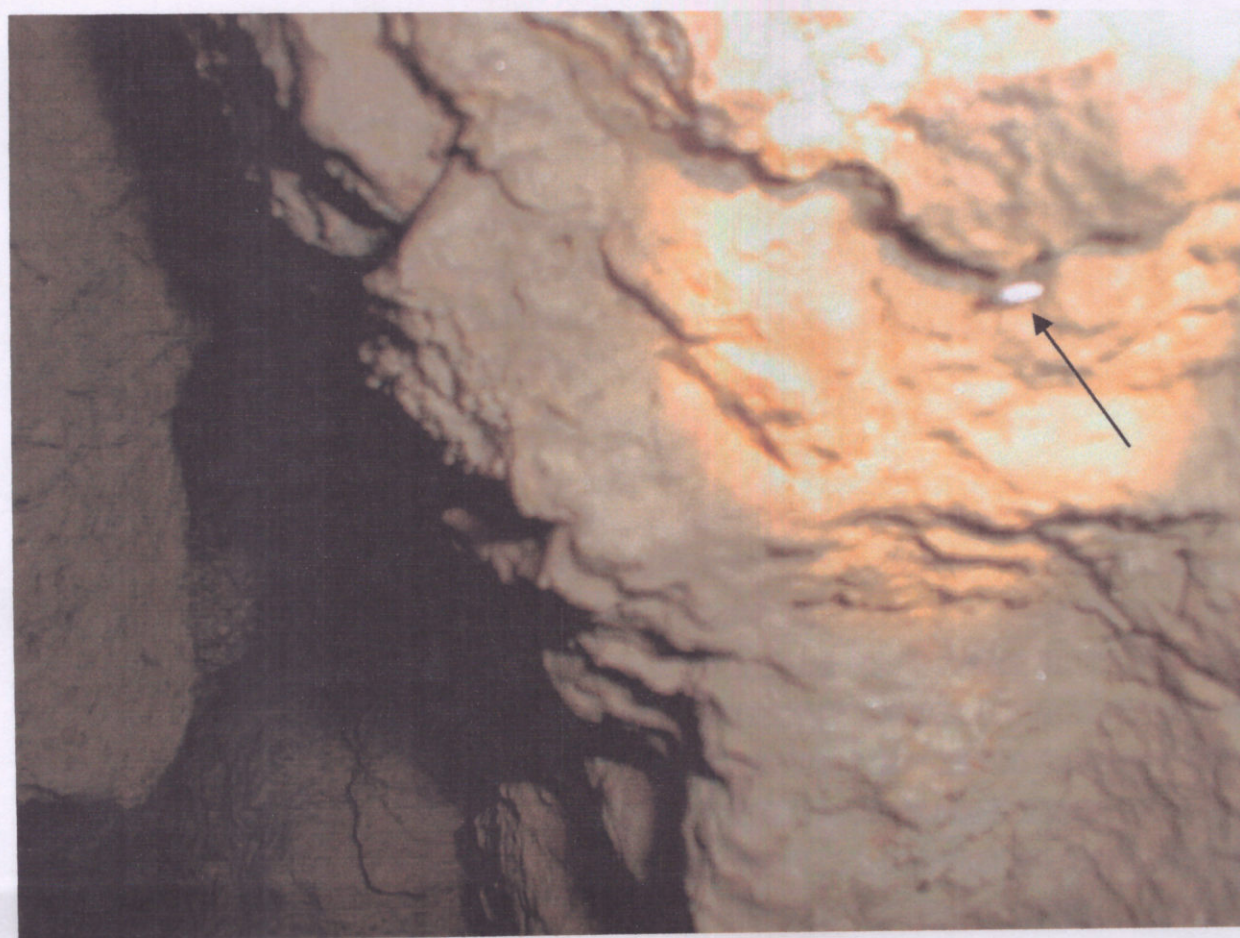
A Pipa-zsomboly töbre távolról

A hírhedt omladék egy része

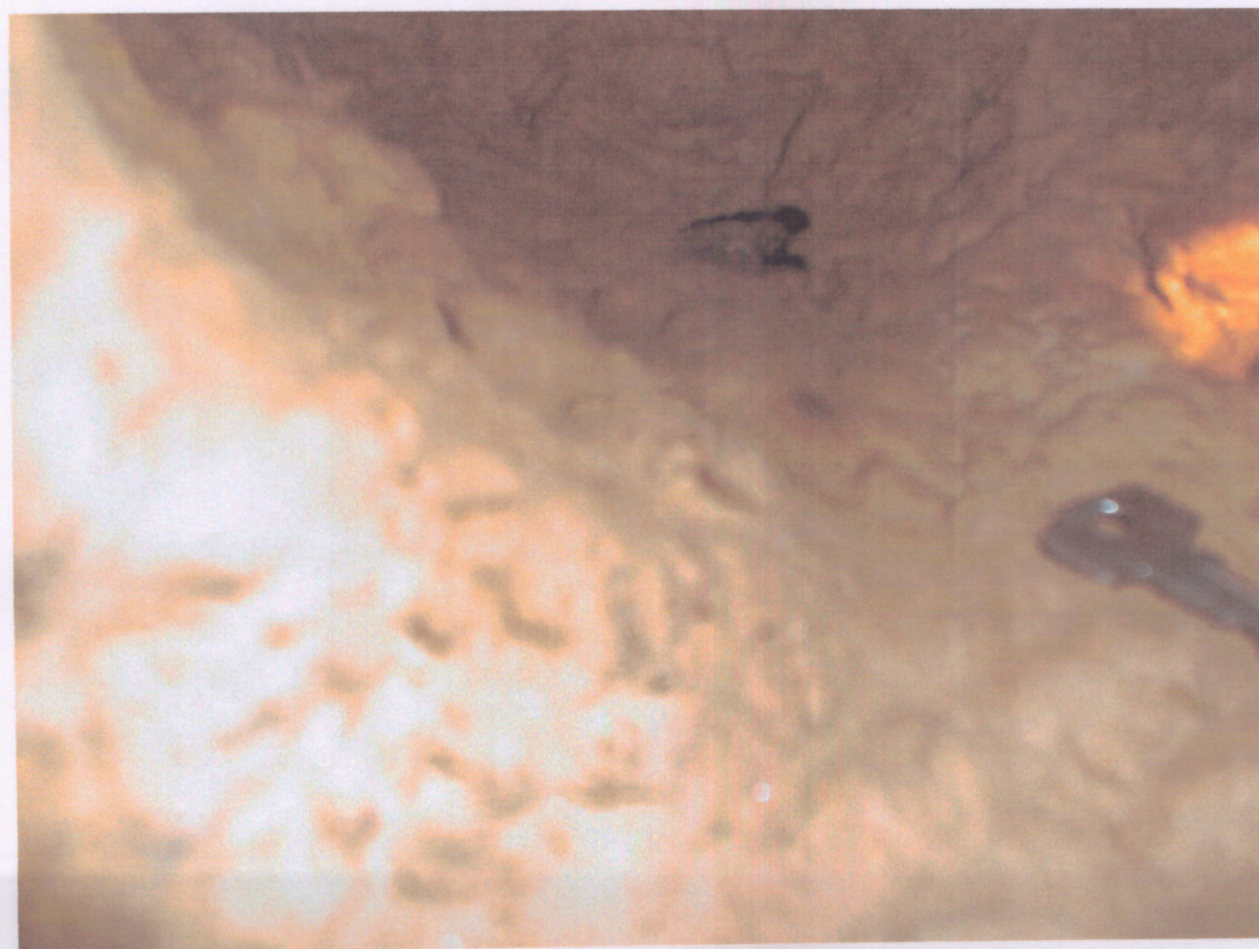
A gombatelep

A légy

Cseppkőlefolyás és agyaggolyók

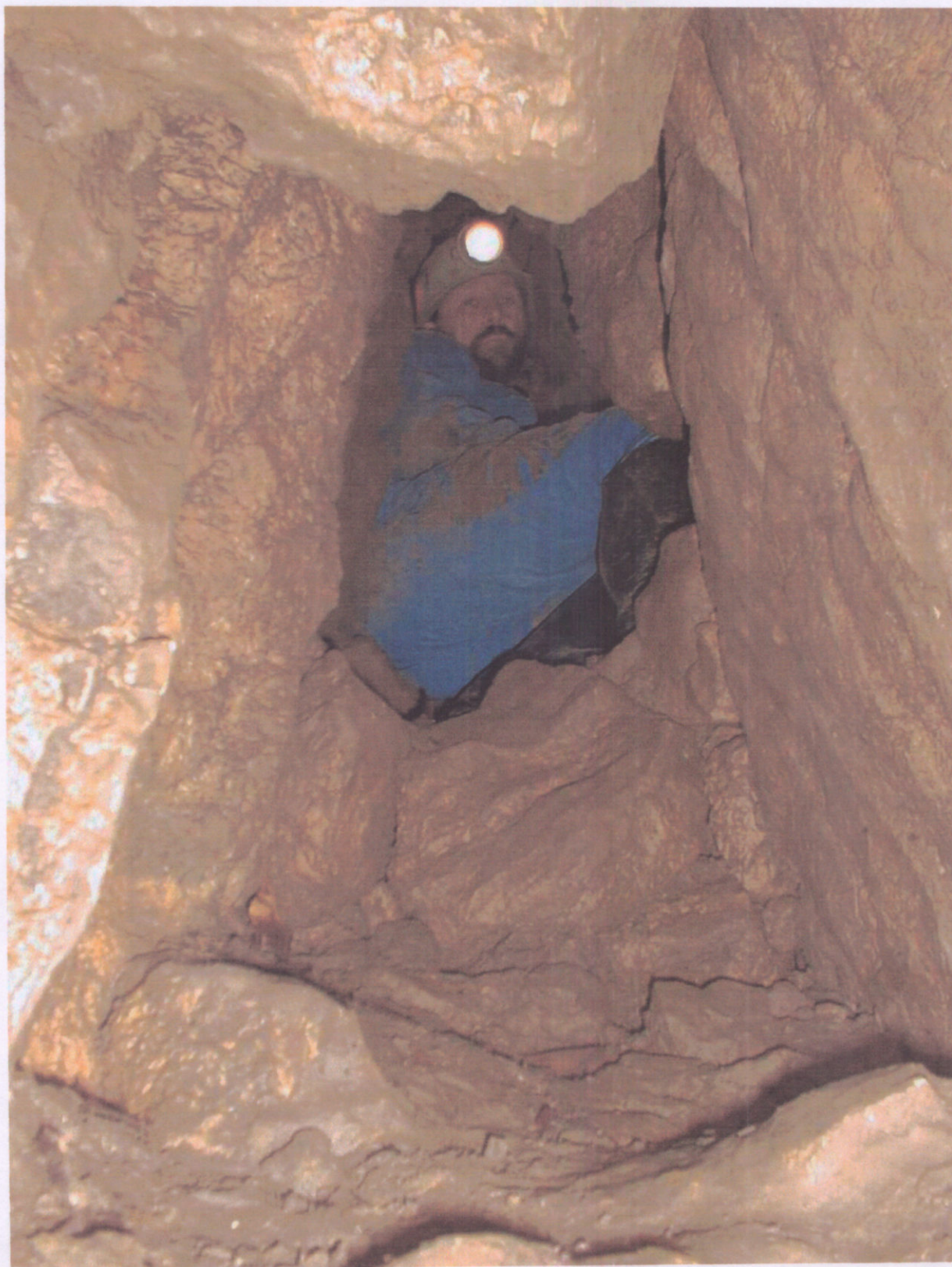
Cseppkőkéreg lyukkal

Borsóköves falrészlet

Magányos cseppkő (vecske)

A kutató ahasadékban

Rétegek a kőzetben

Egy szép korróziós cső